Philippe Samyn (1948-2026)

Op 24 mei 2026 overleed Philippe Samyn plotseling in zijn bureau. Een getalenteerde ingenieur en architect die met een aantal projecten een plaats heeft ingenomen in de Belgische architectuur vanaf de jaren ’90. Zijn professionele aanpak en zijn gedrevenheid werden door velen gewaardeerd. Het opsplitsen van ontwerp- en ingenieursbureaus vond Samyn maar niets. Alles moet bij elkaar blijven, alles onder één dak. Architectuur en Engenering vallen niet los te koppelen. Een man die veeleisend was voor zichzelf maar ook voor zijn medewerkers. Een zoeken naar intelligente en elegante constructies met grote aandacht voor duurzaamheid en energie verbruik.

Samyn werd in Gent geboren maar de familie verhuisde in 1962 naar Brussel. Terwijl velen dachten dat hij een Franstalige Brusselaar was, herhaalde hij vaak “Je suis Flamand de Gand et je le revendique”. In 1971 behaalde hij het ingenieursdiploma aan de ULB in Brussel. Hij trok naar de USA waar hij in 1973 een Master of Civil Engineering behaalde aan de *Massachusetts Institute of Technology* (MIT). Met dit diploma kon Samyn zeker een academische loopbaan uitbouwen. Maar de drang om te bouwen, om concepten uit te werken tot concrete constructies was zijn drijfveer. In 1985 behaalde hij het diploma van architect aan het ENSAAV La Cambre in Brussel.

Zijn eerste grote opdracht was het onderzoekscentrum van Shell in Louvain-la-Neuve (1986-1988). De vormentaal is zeer sterk beïnvloed door het oeuvre van Louis Kahn. Het is ook het laatste project waar hij baktenen gaat gebruiken, hij kiest resoluut voor glas en metaal zoals in het Brussimmo kantoorgebouw in Brussel (1989-1993). Het is het eerste gebouw in Bussel met een ontdubbelde gevel. Dit herneemt hij in het kantoorgebouw voor de uitgeverij Dupuis in Marcinelle (1993-1995). Hadden alle kantoorgebouwen maar dezelfde kwaliteiten dan dit complex!

Samyns interesse gaat ook naar andere constructie mogelijkheden zoals met bouwtextiel zoals in een bedrijfsgebouw nabij Napels en een pompstation op de autosnelweg Namur – Luxemburg. Hij bedenkt ook ingenieuze koepelstructuren zoals voor verwerking van zaden in Marche-en-Famenne (1992-1995). In Houten (NL) bouwde hij een pompstation maar ook een brandweerkazerne (1999). Geen doosvorm maar een dak in de vorm van een paraboloïde waaronder alle functies zijn samengebracht.

Zijn eerste groot project in Vlaanderen is het OCAS, een onderzoekcentrum voor staal voor het bedrijf Sidmar (nu Arcelor Mittal) in Zelzate (1989-1991). De twee proefhallen hebben een dakconstructie met paraboloïde vorm, het kantoor gedeelde is een lange balkvorm waaronder parkeergelegenheden. Links en rechts een waterpartij met functie waardoor het geheel ook een landschappelijke dimensie kreeg. Het gaat dus meer dan om constructie en berekenen, het zijn industriële opdrachten waarbij het architectonische en het landschappelijke niet worden vergeten.

Zelzate OCAS gebouw Tijdschrift S/AM nr. 2 – 1992

OCAS GEBOUW TE ZELZATE

OCAS
ONDERZOEKCENTRUM VOOR DE AANWENDING VAN STAAL
ZELZATE
1989-1991

OPDRACHTGEVER
BRUSSIMMO NV

GEBRUIKER
OCAS NV

ONTWERPER
SAMYN & VENNOTEN BVBA

CONCEPT
PH. SAMYN, W. AZOU EN H. DOSSIN

MEDEWERKERS
M. BOUZAHZAH, K. DELAFONTEYNE, T. HAC, C. HEIN, A. MESTIRI, B. SELFSLAGH, D. SPANTOURIS, T. KHAYATI, J. VAN ROMPAEY, L. VAN RHIJN

RAADGEVEND INGENIEUR
J. DE CLOEDT, SIDMAR NV I AFDELING STRUCTUUR

SPECIALE TECHNIEKEN
VARENDONCK & VINCENT

UITVOERING

BETON- EN INFRASTRUCTUURWERKEN
REYNDERS NV

METALEN GEBINTE
VICTOR BUYCK STEEL CONSTRUCTION NV

AANLEG VIJVER
DE MEYER NV

METALEN SCHRIJNWERK
PORTAL NV

FOTOGRAFIE
MAQUETTE
J. BAUTERS • BRUSSEL

LUCHTFOTO
G. COOLENS NV • ANTWERPEN

ANDERE OPNAMES
Ch. BASTIN & J. EVRARD • BRUSSEL

26

Als huisvesting voor zijn bureau kocht Samyn de compleet vervallen *Hoeve Stassart* langs de Waterloosteenweg in Ukkel. De restauratie en verbouwing (1992-1993) resulteerde in een bijna kloosterachtige configuratie rond een binnenplein met een vijver.

Architecture and Engineering 1990-2000

Eind van de jaren ’90 werkte ik aan het boek “Philippe Samyn Architecture and Engineering 1990-2000”, uitgegeven door Birkhäuser in 1999. Het was een compact overzicht met projecten waarmee hij ook internationaal in de belangstelling kwam. Soms werd zijn architectuur ondergebracht onder het label “High-Tech” maar voor Samyn was het om een antwoord te geven dat het louter technische overstijgt. Zijn ambitie is steeds geweest om elegante constructies te bedenken waarbij zo weinig mogelijk materiaal wordt aangewend.

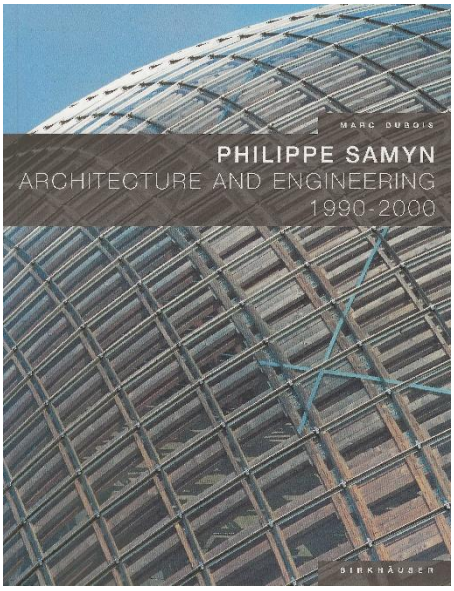

In de jaren na 2000 groeide het bureau. Hij nam deel aan verschillende wedstrijden waarvan hij er ook een groot aantal verloor. De lijst van realisaties is indrukwekkend, evenals de voorstellen die om verschillende redenen werden afgevoerd. Dit artikel wil geen opsomming zijn van de vele interessante projecten, het is veeleer een selectie van zijn meest markante creaties om het belang van dit oeuvre te benadrukken.

In Louvain-la-Neuve zijn er twee interessante projecten: de grote Aula Magna van de Universiteit en de hoofdzetel van AGC Europe, een kantoorgebouw met een vierkantig grondplan met drie binnen patio’s. De perronoverkapping van het treinstation in Leuven is elegant en volgens Samyn veel goedkoper van de structuur die Calatrava bedacht in Luik. In Kortrijk staat aan de Leie één van zijn weinige huisvestingsprojecten, de elegante K-Tower. In Lommel *het Glazen Huis* met een transparante spitse toren, een stad van zand en glas.

Het bureau krijgt verschillende opdrachten voor pompstations langs autosnelwegen. Samyn toonde dat dergelijke industriële opdrachten iets anders kunnen opleveren dan banale architectuur. De meest ingenieuze is het benzinestation en brugrestaurant over de snelweg E19 nabij Nijvel (2000 -2001). Een groot mega dak verbindt de twee zijden van de snelweg met bovenaan een restaurant. In het Nederlandse Enschede staat een imposante brandweerkazerne (2005-2007) en recent bouwde het bureau de nieuwe kazerne in Charleroi. Zijn verst gelegen project is de Belgische Zuidpoolbasis Princes Elisabeth (2007-2008).

Kortrijk K Tower aan de Leie
Foto Marc Dubois

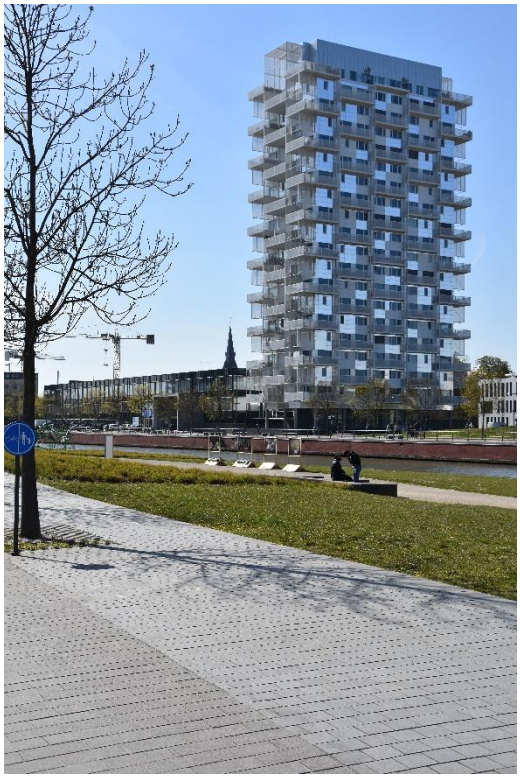

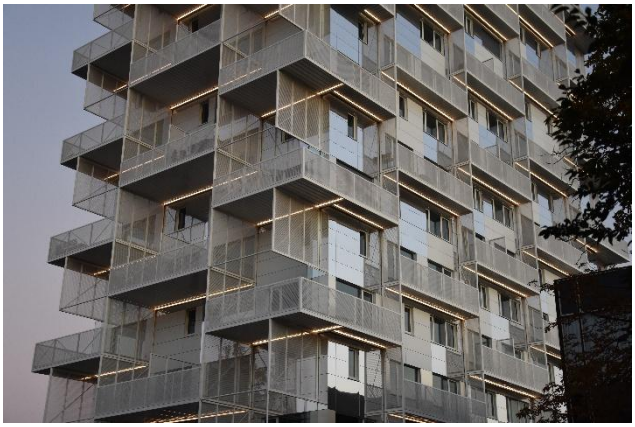

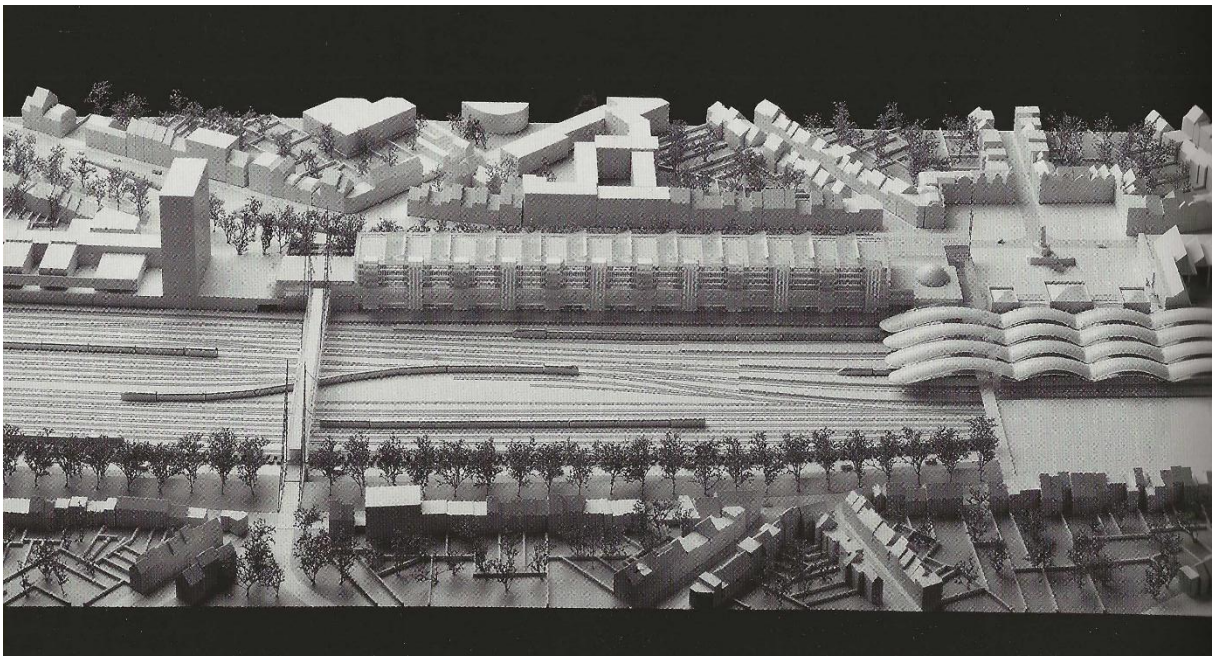

Leuven Stationsomgeving / Samyn & Partners en ARCHI+I in opdracht van de KBC. Links het nieuw Provinciehuis, recht sttion met nieuwe perronoverkapping door Samyn & Partners. Alle bouwdocumenten waren in 2004 klaar en werd het project in extremis afgevoerd. Het project werd uitvoerig gepubliceerd in een boek.

Marc Dubois, Tussen binnenstad en spoor / Leuven 2003, Ludion, 2005

Het Europees gebouw, een lichtbaken

In Brussel realiseerde Samyn, naast verschillende kantoorgebouwen, ook de Dexia Toren (2000-2006) aan het Noordstation, de renovatie en uitbreiding van het Flageygebouw uit de jaren ’30 en het metrostation Erasmus bij het gelijknamig ziekenhuis.

Cover boek, 2016 / ook een Franse en Engelse versie

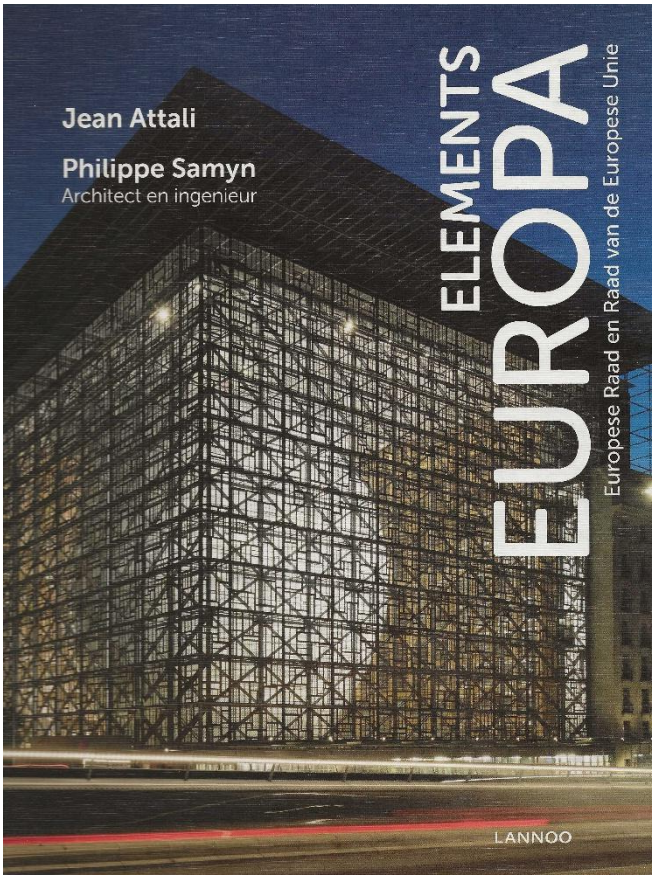

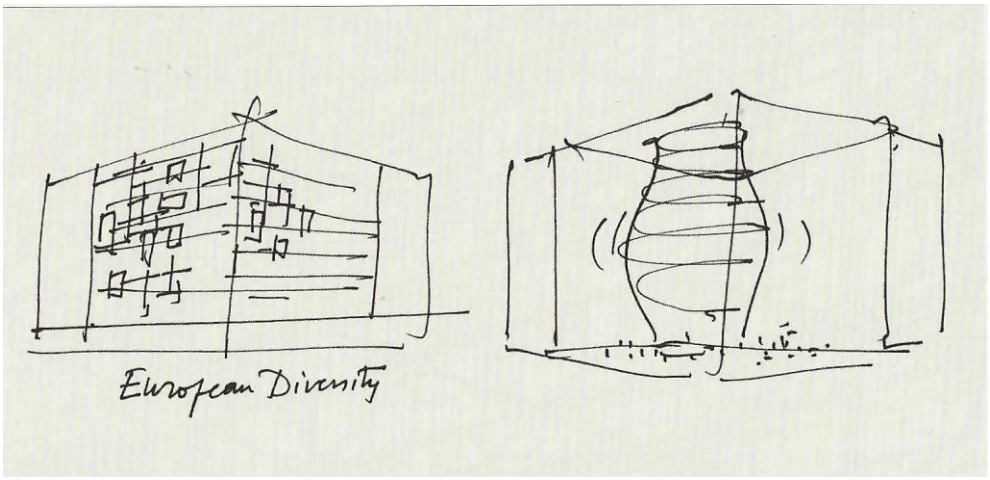

Het gebouw van Samyn dat het vaakst in de media komt staat in de Europese wijk tegenover het Berlaymont gebouw van de Europese Commissie naast het lompe Justius Liptius gebouw. Het is de Zetel van de

Europese Raad en van de Raad van de Europese Unie (2008-2013). Het bestaat uit een lantaarnvormige glazen kubus met een grote eivormige kern binnenin. De vorm van de kern is het gevolg van de beperkte oppervlakte mogelijkheid om het volume te funderen. De buitenkant bestaat uit gerecycleerde raamkozijnen uit alle lidstaten van de EU.

Een "pur-sang" ingenieur

Vanaf het begin werd gebruik gemaakt van de nieuwe mogelijkheden die de computersoftware bracht om perspectieven te maken. Geen enkel bureau stond zo ver om deze technologie aan te wenden. Niet enkel om zijn opdrachtgevers te overtuigen maar om ook alles te controleren om vervolgens correcties te kunnen aanbrengen. Alles wat in het bureau werd ontworpen passeerde langs Samyns kritisch oog. Voor de presentatie van een project werden op een zeer professionele wijze maquettes gemaakt. Wie op bezoek kwam in het bureau stond verbaasd van de collecties maquettes waarvan een groot aantal onderdak vonden in het Rijksarchief.

Het oeuvre van Samyn is zeer goed gedocumenteerd. Bij elk belangrijk project verscheen ook een afzonderlijk boek. In 2008 verscheen een 479 pagina dik boek bij Mercatorfonds. Daarin ook info hoe het werd gebouwd. Ook de website van Samyn & Partners bevat een overvloed aan informatie.

Met het overlijden van Philippe Samyn verliest België een grote persoonlijkheid die aan het begrip "ingenieur-architect" de dimensie zonder koppelteken gaf, architectuur en engeneering vallen niet los te koppelen. Zijn hoffelijkheid en zijn verschijning, steeds met een vlinderdas en vaak met zijn pijp in de hand, zullen weinigen vergeten. De samenwerking voor het Birkhäuser boek in 1999 was voor mij een mooie ervaring om kennis te maken met zijn werk en vooral met de persoon, zijn uitzonderlijke gedrevenheid en energie voor zijn vak dat hij met passie beoefende.

Marc Dubois juni 2026